

Protestantse
Kerk

Vindplaats van
geloof, hoop en liefde

PIONIEREN VERKENNEN

vanuit de Protestantse Kerk in Nederland

Inhoudsopgave

Pionieren verkennen	4
Wat is een pioniersplek?	4
<i>Praktijkverhaal: Het Badhuis</i>	6
<i>Praktijkverhaal: Kloosterwelle</i>	7
Waarom pionieren?	8
Hoe een pioniersplek zich ontwikkelt	10
<i>Praktijkverhaal: Geloven in Moerwijk</i>	11
Waar de pioniersplekken zijn	12
Meer manieren om missionair te zijn	13
<i>Praktijkverhaal: De Schone Poort</i>	14
De eerste stappen	15
Wie is geschikt als pionier?	16
De rol van de kerkenraad	17
<i>Praktijkverhaal: Taste</i>	18
Een pioniersplek gaat nogmaals pionieren!	19
De kerk is in beweging	19
Begeleiding	20
Financiële steun	21
Het landelijk team pionieren	22

‘In een seculiere cultuur wordt de kerk uitgedaagd tot een nieuwe onbevangenheid en vrijmoedigheid als het gaat om geloof en het spreken over God.’

Kerk 2025: Waar een Woord is, is een weg

Landelijke samenwerkingspartners

Op lerenpionieren.nl vindt u meer informatie over pionieren. Ook vindt u daar filmpjes met inspirerende praktijkverhalen van verschillende pioniersplekken in heel Nederland.

Redactie: Erik Verwoerd, Martijn Vellekoop
Fotografie: Dio van Maaren, Marco Versteeg, Ruben van Herpen
Vormgeving: Saskia Zwerver

© Protestantse Kerk in Nederland, februari 2018

Pionieren verkennen

Missionair zijn kan op verschillende manieren: in gesprek naar aanleiding van een film, een geloofscursus, present zijn op de braderie, met een kerstevanement of door laagdrempelige diensten.

Pionieren is een van de missionaire mogelijkheden. Ik hoop dat deze brochure u verder helpt als u of uw gemeente pionieren overweegt.

De afgelopen jaren zijn ruim honderd pioniersplekken van start gegaan. En elke maand gaan er meer mensen van start. Met creativiteit, geloof en moed. Vanuit de Protestantse Kerk in Nederland helpen we ook u graag op weg. We werken daarbij samen met onder andere de IZB, Op Goed Gerucht, het Evangelisch Werkverband en International Church Plants.

Onze hoop is dat via pioniersplekken steeds meer mensen ontdekken hoe waardevol het evangelie van Jezus Christus is. We merken dat de pioniersplekken frisse inspiratiebronnen zijn voor de kerk in Nederland. Ze brengen vragen boven water naar de basics van kerkzijn.

Deze brochure helpt u te ontdekken of pionieren iets voor u is. En we helpen u op weg met de eerste stappen om tot pionieren te komen. Hebt u vragen of overweegt u te gaan pionieren? We horen graag van u!

Martijn Vellekoop
Coördinator Missionair

Wat kenmerkt een pioniersplek?

- Vernieuwende vormen
- Voor rand- en buitenkerkelijke mensen
- Afstemming op de context
- Werken vanuit gedeeld geloof
- Duurzame gemeenschapsvorming

▲ Pionierstraining maart 2017

‘De gemeente is vanwege haar missionaire opdracht, in heel haar bestaan gericht op getuigenis en dienst aan hen die het Evangelie niet kennen of daarvan vervreemd zijn, opdat ook zij delen in het heil in Jezus Christus.’

Kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland,
artikel X-1

Wat is een pioniersplek?

Naast de bestaande kerken zijn er mogelijkheden voor andere vormen van christelijke gemeenschap en kerkzijn. De Protestantse Kerk in Nederland stimuleert het ontstaan van pioniersplekken: dat zijn nieuwe vormen van kerkzijn voor mensen die niet (meer) naar een kerk gaan. Belangrijke uitgangspunten zijn afstemming op de context, werken vanuit gedeeld geloof, en gericht zijn op duurzame gemeenschapsvorming.

ALLERLEI VORMEN

Pioniersplekken kunnen vanuit allerlei vormen ontstaan. In een café verhalen uit de Bijbel bespreken; een kledingruilwinkel; een leefgemeenschap; ouders die samen met hun kinderen eten, zingen en knutselen; een klooster nieuwe stijl; een netwerk van jongeren, het kan allemaal. Wees creatief! Tegelijk hebben al die pioniersplekken eenzelfde verlangen: een netwerk of gemeenschap vormen waar mensen kunnen ontdekken dat God liefde is en nabij wil zijn. Zonder het mensen op te dringen, gunnen wij het hen de waarde van het christelijk geloof te ontdekken.

Pionieren kan van start gaan in een nieuw gebied, zoals een nieuwbouwwijk. Het kan ook in een omgeving waar al een kerk is, maar dan gericht op mensen die niet (meer) in de kerk komen. Zo gingen in Veenendaal en Amsterdam initiatieven van start voor mensen van

buitenlandse afkomst. Want veel van deze mensen voelen zich niet thuis in Nederlandse kerken. Er zijn ook initiatieven voor jonge gezinnen, ouderen en mensen met allerlei spirituele interesses. Ook kan een pioniersplek van start gaan vanuit een gemeente die op haar einde loopt en opnieuw begint: een doorstart.

VAN VERLANGEN NAAR ACTIE

Een pioniersplek hoeft niet veel geld te kosten. Ook is er niet per se een dominee of kerkelijk werker bij nodig. Het hoeft ook niet heel grootschalig te zijn, want meestal gaat het om relatief kleine groepen, ergens tussen de 15 en 75 mensen. Groter mag natuurlijk. Een pioniersplek begint vaak bij één of twee mensen die een missionair verlangen willen omzetten in actie. Hoe dat kan gaan? Kijk op pagina 15 voor drie zaken die daarbij belangrijk zijn.

Praktijkverhaal: Het Badhuis

Sinds maart 2013 is Het Badhuis in Zwijndrecht heropend. Na bezuinigingen van de burgerlijke gemeente wilde de kerk iets betekenen voor bewoners in de buurt. In het Badhuis wordt nu samengewerkt met verschillende organisaties, zoals Stichting Welzijn Ouderen en het wijkplatform. Achter de pioniersplek staat de Oude Kerk, een Gereformeerde Bondsgemeente. De pioniersplek wordt begeleidt door de IZB.

Pionier en chocolatier Peter Huijser (zie foto) wil in het Badhuis graag een woonkamer voor de buurt creëren. Zo worden er buurtmaaltijden, kinderclubs en computercursussen georganiseerd. Ook wordt het gebouw gebruikt voor een sjoelcompetitie en door de linedance-vereniging. Rond deze activiteiten ontstaan mooie gesprekken en ontmoetingen. Mensen delen hun leven met elkaar en zorgen voor elkaar. En mensen met interesse in het christelijk geloof kunnen deelnemen aan bijeenkomsten op zondagochtend.

‘Het Badhuis geeft bekendheid aan elkaar, onderwetse bekendheid in de wijk.’

bezoeker Het Badhuis

Praktijkverhaal: Kloosterwelle

‘Stilte als verademing in Kloosterwelle’, dat is de missie van het pioniersteam in Noordwelle, een dorpje met driehonderd inwoners op Schouwen-Duiveland. ‘Wij ontwikkelen een eigentijdse en oecumenische kloostergemeenschap, gebaseerd op de eeuwenoude christelijke kloostertraditie. Verschillende protestantse gemeenten op het eiland steunen ons daarbij. Kloosterwelle is een plaats geworden om te oefenen in duurzame spiritualiteit, die mensen weerbaar maakt in een drukke samenleving. Stilte is bij ons erg belangrijk.’

‘Deze plek is als een massage voor de ziel.’

Lisette de Zeeuw

De bezoekers hebben verschillende achtergronden. Sommigen komen uit het dorp, anderen uit omliggende dorpen. Kloosterwelle heeft een regiofunctie en er zijn ook veel toeristen te gast. Bij Kloosterwelle komen best wat mensen die ooit gedoopt zijn maar al decennia niet

meer in een kerk kwamen. Nu voelen ze zich onderdeel van deze geloofsgemeenschap nieuwe stijl.

Elke woensdag is er een vesper met een maaltijd. En regelmatig zijn er retraitsedagen waarop stilte en bezinning centraal staan. Deze dagen zijn een combinatie van vespers, maaltijden, meditatieve wandelingen en groepsgesprekken. Het ritme van de dag wordt bepaald door het ritme van de getijden. Een bezoeker noemt Kloosterwelle een ‘wekelijkse massage voor je ziel’.

Waarom pionieren?

Nog geen vijftig jaar geleden aten we bijna alleen maar aardappelen en groente. Nu eten we wraps, nasi, sushi, noodles, quinoa en meer. Zoals ons eten veel diverser is geworden, zo is Nederland ook veel diverser geworden als het gaat om hoe mensen in het leven staan. Wat we belangrijk, mooi en handig vinden, dat verschilt. Een kerkdienst op zondagochtend, hoe goed dat ook is, past daardoor niet bij iedereen. Door te pionieren ontstaan er nu méér vormen van kerkzijn. Nieuwe vormen, waardoor mensen op hun eigen manier meer kunnen ontdekken van het christelijk geloof.

Bij pionieren vragen we van mensen niet om zich aan te passen aan onze kerkelijke gewoonten, maar gaan we naast mensen staan en passen wij ons aan. Om vervolgens samen te ontdekken hoe het Evangelie van betekenis kan zijn in onze levens. We hopen en bidden dat zo meer mensen ontdekken wat de waarde is van het christelijk geloof.

LEREN VAN ELKAAR

Vanuit bestaande kerken willen we ook leren van wat er gebeurt bij pioniersplekken. Hoe komt het dat

pioniersplekken mensen van buiten de kerk weten te bereiken? Hoe kunnen we als kerk een kleine gezonde gemeenschap zijn, zowel qua aansturing als op financieel gebied? Op welke nieuwe manieren kunnen we ons geloof beleven? Daar willen we van leren. Daarom is het belangrijk dat een pioniersplek verbonden is met één of meer bestaande kerken. Omgekeerd geldt ook dat pioniers kunnen leren van bestaande kerken, want over veel vragen is tenslotte al eens nagedacht.

‘De onbevangen en enthousiaste reactie van kinderen op Bijbelverhalen werkt aanstekelijk voor zowel ouders als voor mij. Hierom ben ik gaan pionieren.’

Otto Grevink
Zin op school, Waalwijk

‘Ik ben gaan pionieren, omdat het goede van God overal te ontdekken is en omdat er niets mooiers is dan om samen met anderen op ontdekkingstocht te gaan.’

Janneke Nijboer
Windkracht 3pt0, Noordwijk

‘Ik ben niet bewust gaan pionieren, ik bleek het opeens te doen.’

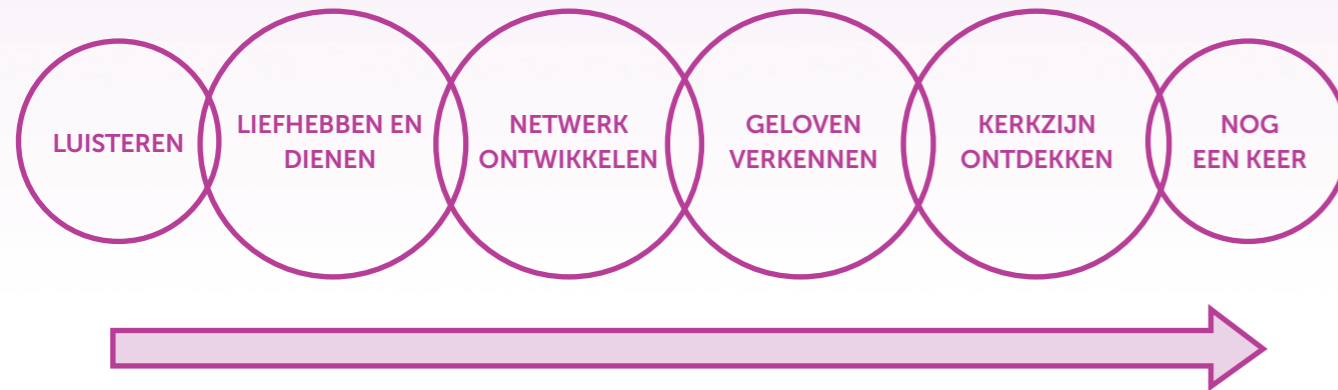
Marjoleine Engelberts
De Fontein, Apeldoorn

‘Ik ben gaan pionieren, omdat het Evangelie te mooi is om het te laten verdampen in onze samenleving.’

Margrietha Reinders
Betondorp Bloeit, Amsterdam

Hoe een pioniersplek zich ontwikkelt

Hoe ontstaat een nieuwe vorm van kerkzijn met mensen die niet (meer) naar een kerk gaan? Dit verschilt erg per pioniersplek. Allereerst is het belangrijk om aan te sluiten bij de mensen die u op het oog heeft. Wat houdt hen bezig? Hoe zou geloven met deze mensen eruit kunnen zien? Ga er daarbij niet te snel vanuit dat een andere invulling van de kerkdiensten weer nieuwe mensen van buiten de kerk zal aantrekken.

Hoewel succes niet gegarandeerd is, kunnen we wel een rode lijn ontdekken vanuit onderzoek en ervaringen. Om het tot stand komen van een pioniersplek inzichtelijk te maken, maken we gebruik van de pioniersreis. We introduceren de pioniersreis hier in het kort. Meer informatie is te vinden op lerenpionieren.nl.

De pioniersreis begint met luisteren, viervoudig luisteren: naar de context, naar God, naar het pioniersteam en naar de zendende kerk. Zo kunt u bijvoorbeeld luisteren

naar de context door een enquête te houden, door statistieken op te vragen bij de burgerlijke gemeente, of door de lokale kranten te lezen. Het gesprek aangaan met huisarts, schooldirecteur, bakker en politie kan ook veel inzichten geven. Vanuit deze luisterfase ontstaat een goed beeld van waar mensen behoefte aan hebben, wat hun vragen zijn en hoe zij gediend kunnen worden.

We hopen dat er een netwerk ontstaat van mensen die elkaar vaker gaan ontmoeten en hun leven met elkaar gaan delen. Waar het leven met elkaar wordt gedeeld, kan ook ruimte ontstaan om met elkaar in gesprek te gaan over zingevingsvragen. In het proces rond de pioniersreis overlappen verschillende processen elkaar; een volgende stap zetten betekent niet automatisch de afronding van de vorige stap. We hopen in ieder geval uit te komen bij een nieuwe christelijke geloofsgemeenschap van mensen die nu geen kerk bezoeken.

FOUTEN MAKEN MAG

Fouten maken mag. Wat we doen heet niet voor niets pionieren: we trekken onbekend land in, daar hoort bij dat u soms verdwaalt en een nieuwe route moet uitstippelen. Vaak is het daarom goed om op een zeker moment gewoon maar aan de slag te gaan, om zo in de praktijk te ontdekken wat werkt en wat niet. Leren door te doen.

Praktijkverhaal: Geloven in Moerwijk

Midden in de Haagse Moerwijk pioniert Bettelies Westerbeek sinds 2014. 'Straatarm', zo omschrijft ze de wijk. En multicultureel. Centraal in de pioniersplek staat een huis met een moestuin, waar mensen uit de wijk terecht kunnen. Er zijn allerlei activiteiten: werken in de tuin, buurtmaaltijden, sport, bijbelstudie, wandelingen. 'Aanwezig zijn tegen alle narigheid.' Is het een kerk? Voor Bettelies is het duidelijk: 'De kerk is een plek waar mensen

God ontmoeten. Dat gebeurt hier.' Veel mensen in Moerwijk komen uit andere landen en zijn gewend om zelf groente te verbouwen. In de portiekflats waar veel mensen wonen lukt dat echter niet. Door een moestuin aan te leggen als hart van de pioniersplek kunnen mensen zelf groente verbouwen en ontstaat op een natuurlijke manier een plek om elkaar te ontmoeten. Zo sluit Geloven in Moerwijk aan bij de context. Geloven in Moerwijk wordt begeleid door de IZB.

'Pionieren betekent met weinig beginnen.

Ik word er enthousiast van, en leer afhankelijk te zijn van God. Uiteindelijk is het God die mensen raakt.'

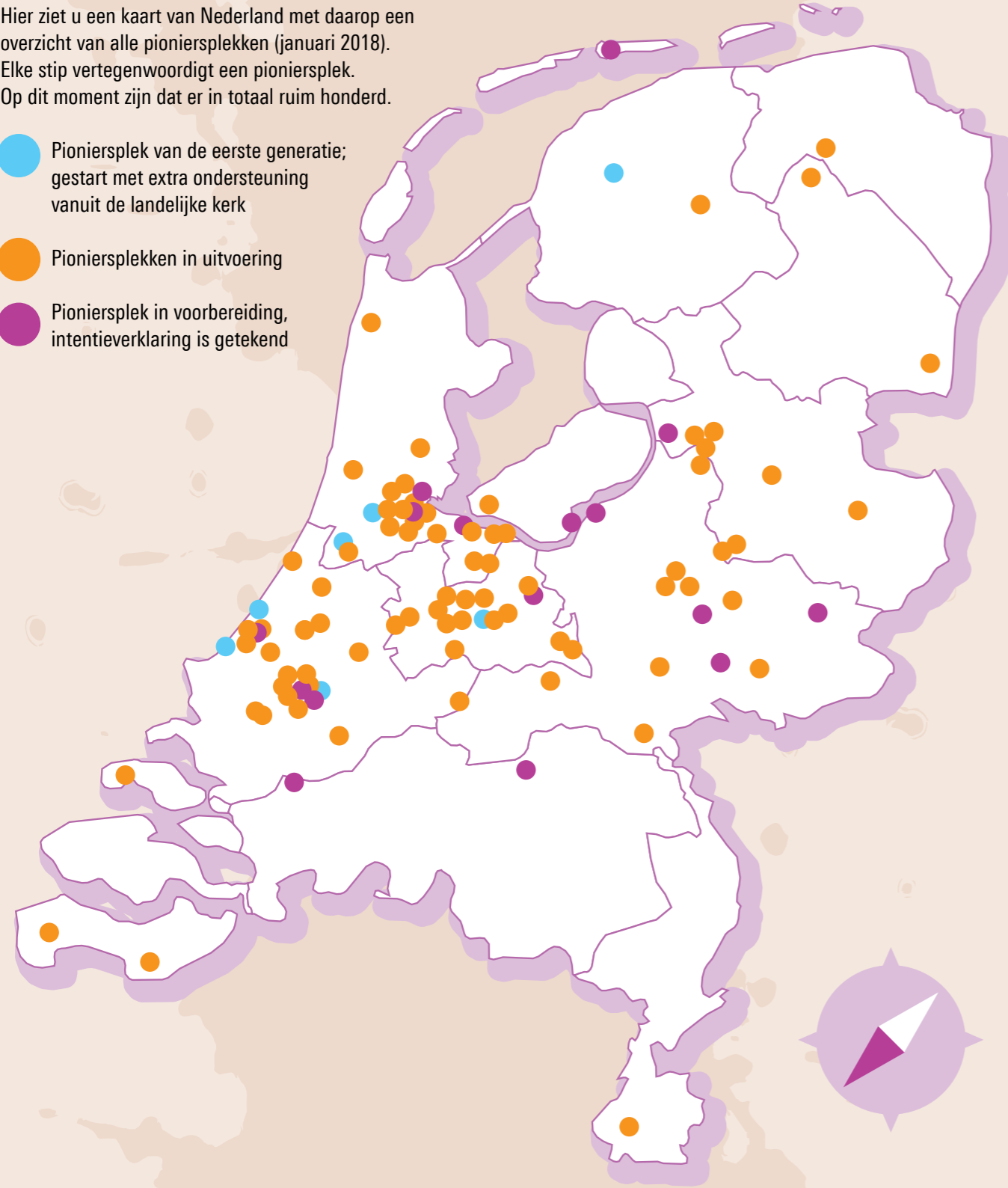
Bettelies Westerbeek

Waar de pioniersplekken zijn

Hier ziet u een kaart van Nederland met daarop een overzicht van alle pioniersplekken (januari 2018). Elke stip vertegenwoordigt een pioniersplek. Op dit moment zijn dat er in totaal ruim honderd.

- Pioniersplek van de eerste generatie; gestart met extra ondersteuning vanuit de landelijke kerk
- Pioniersplekken in uitvoering
- Pioniersplek in voorbereiding, intentieverklaring is getekend

Op lerenpionieren.nl vindt u een vergelijkbaar overzicht. Hier kunt u aanvullende gegevens vinden van de pioniersplekken zodat u contact met hen kunt opnemen of de websites kunt bekijken. Wanneer u nadenkt over het starten van een pioniersplek, dan kan het erg helpen om een bestaande pioniersplek te bezoeken.

Meer manieren om missionair te zijn

Kerken kunnen op allerlei manieren missionair zijn. Het is een versimpelde weergave, maar we merken dat het volgende onderscheid kan helpen om scherper te krijgen wat u wilt. De ene vorm is niet belangrijker of beter dan de andere. Het is wel goed om u bewust te zijn waarvoor u kiest. Is uw doel dat mensen onderdeel gaan uitmaken van de bestaande gemeente ('verwelkomen' en 'opzoeken') of hoopt u dat een nieuwe gemeenschap gaat ontstaan ('uitzenden' ofwel 'pionieren') met deze mensen?

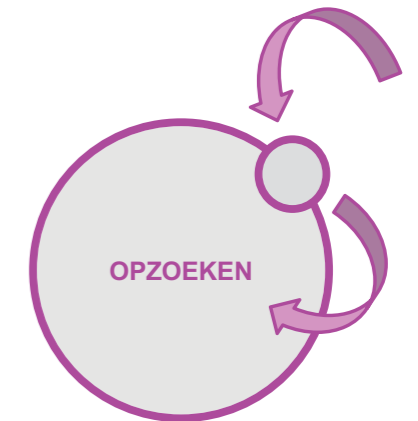
VERWELKOMEN

Bij 'verwelkomen' nodigt u mensen uit om naar bestaande activiteiten van uw gemeente te komen. U verlaagt de drempel daarvoor, bijvoorbeeld door een warm welkom bij de deur, door een begrijpelijke preek of door extra lekkere koffie. U kunt ook denken aan een speciale dienst voor gasten, jongeren of kinderen. Mensen die via deze weg met het geloof kennismaken, kunnen voor verdieping aansluiten bij bestaande activiteiten in uw gemeente.

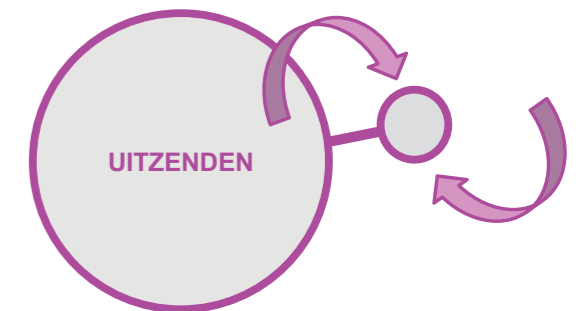
OPZOEKEN

Bij 'opzoeken' wilt u via een gerichte, nieuwe activiteit contact opbouwen met mensen die eerder niet in de kerk kwamen. Denkt u bijvoorbeeld aan een Alpha-cursus, een samenwerking met de voedselbank of een kinderclub tijdens de vakanties. Als er mensen zijn die meer willen weten over het christelijk geloof, kunnen ze daarna aansluiten bij bestaande activiteiten van de gemeente.

UITZENDEN

Bij 'uitzenden' geeft een gemeente een groepje mensen of een werker de ruimte om een nieuwe geloofsgemeenschap te gaan vormen naast de bestaande kerk. Niet in plaats van de bestaande kerk, maar als aanvulling op de reguliere kerkdiensten. Nieuwe mensen die betrokken raken, worden dan (meestal) niet doorverwezen naar de bestaande gemeente. Er ontstaan nieuwe activiteiten, passend bij deze mensen en hun behoeften. Dat kan bijvoorbeeld uitmonden in bijeenkomsten in een schoolgebouw, een café of bij mensen thuis. In sommige gevallen is de bestaande gemeente zo klein geworden dat de hele gemeente een doorstart maakt als pioniersplek. Het bestaande wordt losgelaten om aansluiting te zoeken met mensen die geen kerk meer bezoeken.

Praktijkverhaal: De Schone Poort

In Almere groeit een nieuwe wijk: Almere Poort. Er wordt geen kerk gebouwd, want men verwacht niet dat er genoeg christenen zijn om deze te vullen. Toen dominee Pieter ter Veen en zijn vrouw Klazien in Almere Poort gingen wonen, na hun emeritaat, concludeerden ze: 'Dan zijn wij nu dus de kerk in de wijk.' Ze schaften een SRV-wagen aan, die werd verbouwd tot een 'rijdende kerk'. Doordat ze zich overal laten zien, zijn ze nu breed bekend. Ook zijn ze present via allerlei activiteiten: een levende kerststal, een optreden te paard als Sint Maarten, de aanleg van een labyrint voor meditatieve wandelingen, ontmoetingen in huiskamers en bij evenementen in de wijk. Van daaruit zijn allerlei contacten ontstaan met allerlei mensen.

Het pioniersteam is de afgelopen jaren langzaam gegroeid. En intussen zoeken ze naar mogelijkheden voor een 'vaste stek'. Regelmatig houden ze nu ook kerkcafé, in een café in de buurt.

'Als je mensen vertelt over de vriendschap van God, dan ben je een evangelist. Ik kan er niks anders van maken.'

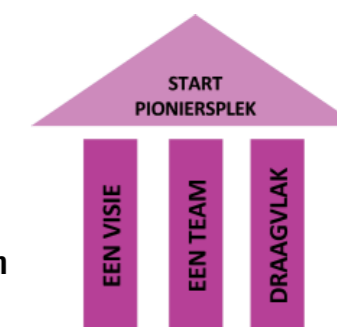
Pieter ter Veen

▲ Activiteit van pioniersplek Kerk op de Kop in Rotterdam

De eerste stappen

Een pioniersplek begint bij mensen die in hun eigen plaats en context gemotiveerd zijn om het christelijk geloof in woord en daad te delen met anderen. Hun verlangen vormt de basis van pionieren. Dat kan beginnen in een kerkenraad of met één enthousiasteling die een pioniersteam gaat vormen.

Meestal begint een pioniersplek met een paar mensen met een droom. Maar hoe dan verder? Bij de voorbereiding zijn drie zaken belangrijk om tot pionieren te komen:

- **Een visie**
Om te pionieren is het belangrijk dat er een gedeelde visie gaat ontstaan, een visie waar het pioniersteam én de gemeente enthousiast over zijn. Het pioniersteam neemt daarbij het voortouw. De luisterfase is hierbij van groot belang. Dat mondt uit in een pioniersplan.
- **Een team**
Zonder mensen die de schouders eronder willen zetten, wordt het niets. Het is belangrijk dat er een pioniersteam ontstaat van twee tot zeven mensen die het voortouw willen nemen.
- **Draagvlak**
Pioniersplekken zijn altijd verbonden met één of meer lokale gemeenten of een classis. Er zal draagvlak binnen de gemeente(n) moeten groeien wil ze oprecht 'ja' kunnen zeggen tegen pionieren. Informeer mensen daarom, neem zorgen serieus en gun mensen tijd om te wennen aan het idee.

De ervaring leert dat het helpt om de landelijke kerk zo vroeg mogelijk te betrekken bij de voorbereidingen. Voor elke pioniersplek in voorbereiding is een startbegeleider beschikbaar.

Wie is geschikt als pionier?

Een pionier loopt voorop en durft iets nieuws te proberen. Dat is niet iedereen gegeven. Niet iedereen hoeft te pionieren. Een pionier hoeft ook niet per se een dominee of een theoloog te zijn. Pioniers worden daarnaast niet altijd betaald: een groeiende groep mensen pioniert op vrijwillige basis, naast een reguliere baan.

Pioniers zijn over het algemeen mensen die denken in mogelijkheden en kansen benutten. Ze hebben ondernemerskwaliteiten. Daarnaast zijn ze in staat goed te luisteren, ze pakken signalen uit de omgeving op. Ze zijn nieuwsgierig naar wat er speelt en zijn geïnteresseerd in mensen. Gelovig en met visie zijn de pioniers in staat vol te houden, ook als het tegenzit.

Op pioniersplekken wordt er regelmatig voor gekozen om een betaalde pionier aan te stellen. Soms is dit nodig om een extra impuls aan het werk te geven. We hopen echter dat, wanneer de financiële middelen minder worden of een pionier vertrekt, het pionierswerk gewoon doorgaat. Hiervoor is het belangrijk dat een pionier goed kan samenwerken, kennis kan overdragen en andere mensen kan meenemen in de visie.

foto Marijke van der Giessen

Wat kenmerkt een pionier?

- Geloof om te delen
- Aansluiten op de context
- Bouwen van een team
- Persoonlijke motivatie
- Initiatiefrijk, ondernemend

▲ Wandeling tijdens een retraitsedag van Kloosterwelle

De rol van de kerkenraad

Een pioniersplek kan alleen gestart worden met de steun en zegen van een protestantse gemeente. Het vraagt om een positieve betrokkenheid. We hopen dat de kerkenraad met geloof, hoop en liefde het pioniersteam wil bijstaan. U kunt hierbij concreet denken aan:

• **Verbinding stimuleren**

De bestaande kerk en de pioniersplek kunnen van elkaar leren. Daarom laat de bestaande kerk de pioniersplek niet los, maar blijft verbonden. Wat gebeurt daar? Wat kunnen wij hiervan leren? Omgekeerd geldt dit ook. De verbindingen kunnen o.a. tot stand komen door:

- ruimte te bieden in het kerkblad
- een gemeenteavond te organiseren
- het gesprek tussen kerkenraad en pioniersteam gaande te houden

• **Verantwoordelijk zijn en ruimte geven**

Het pioniersteam werkt in verbondenheid met de plaatselijke gemeente. Die houdt dan ook de vinger aan de pols. Mocht er echt iets helemaal niet goed gaan, dan is het de kerkenraad die als eerste optreedt. Uiteraard in overleg met de landelijke kerk. Dat wil niet zeggen dat de kerkenraad bij iedere misser direct ingrijpt. Pionieren is nu eenmaal een proces van vallen en opstaan. Alleen met ruimte en vertrouwen kan vernieuwing vorm krijgen.

• **Het pioniersteam steunen en zegenen**

Pionieren is weerbarstig en kan soms eenzaam zijn. Steun in de rug vanuit de kerkenraad helpt. Dat kan vorm krijgen tijdens een kerkdienst, waarin het pioniersteam gezegend wordt. We hopen dat de gemeente blijft bidden voor de pioniers.

Een pioniersplek gaat nogmaals pionieren

Dit is het antwoord van de pioniersplek Crosspoint in de wijk Getsewoud in Nieuw-Vennep op de uitdaging voortdurend in verbinding te blijven met buurtbewoners. Crosspoint is zes jaar geleden gestart met als doel kerk te zijn voor deze nieuwbouwwijk. Inmiddels is de pioniersplek uitgegroeid tot een wijkgemeente voor vele gezinnen met vaak hoogopgeleide ouders uit de buurt.

Voor mensen met een niet-Nederlandse afkomst bleek de drempel naar Crosspoint te hoog. Het pioniersteam startte House of Joy, een ontmoetingsplek voor deze mensen. House of Joy is de eerste pioniersplek binnen de Protestantse Kerk die voortkomt uit een bestaande pioniersplek.

Predikant-pionier Taco Koster vertelt in een pakkend filmpje over de wens meer verbinding met de wijk te maken. Het filmpje is te bekijken op lerenpionieren.nl.

De kerk is in beweging

Pionieren is niet meer weg te denken uit de Protestantse Kerk.

Deze ontwikkeling is des te opmerkelijker omdat ze plaatsvindt in een tijd van kerkelijke krimp. De conclusie is dan ook helder: de kerk is in beweging. Ze wordt kleiner, concentreert zich op de kern, en er ontstaan nieuwe vormen van kerkzijn.

Deze ontwikkeling staat niet op zichzelf. Ook de samenleving verandert fors. Oude instituten voldoen niet meer terwijl nieuwe nog niet zijn uitgekristalliseerd. Deze ontwikkeling zien we ook in de kerk. Oude en beproefde vormen van kerkzijn voldoen lang niet meer altijd in elke situatie. Vele brokkelen af, terwijl nieuwe minder formeel en meer fluïde pionierende vormen aarzelend ontstaan.

Een kleine eeuw geleden merkte de theoloog dr. O. Noordmans op dat de Geest kerkvormen schept die passen bij de tijd. Een kerk, geboren uit het feest van de Geest, is een dynamisch instituut. De beweging zit in haar botten doordat de heilige Geest haar betreft in Gods zending en zich richt op mensen van nu.

*René de Reuver
Scriba van de generale synode*

Praktijkverhaal: Taste

Wat begon met een droom om in een leefgemeenschap Gods liefde te delen met elkaar en anderen, kreeg concreet vorm toen een pand beschikbaar kwam. Het pand is een voormalige woning voor gehandicapten in de meest dichtbevolkte wijk van Nederland, namelijk in Delft. Al snel werd de droom groter dan alleen samenleven. De bewoners van de leefgemeenschap willen hun leven delen met mensen uit de wijk. Het pand is een voormalige woning.

Nu wordt er elke vrijdag een gezellig koffiecafé georganiseerd in de sfeervolle 'Haardkamer'. Hier kunnen wijkbewoners genieten van koffie, huisgemaakt gebak en is er ontmoeting tussen wijkbewoners en mensen uit de leefgemeenschap. Ook de tuin is beschikbaar voor de wijk. Zo bestaat de mogelijkheid om een moestuintje te huren, is er een vuurplaats en een klein speeltuintje voor de kinderen. Ook wordt er elke maand een huiskamerconcert gegeven.

De bewoners van de leefgemeenschap bestaan zowel uit singles als uit jonge gezinnen. Er zijn privévertrekken en gezamenlijke ruimtes. Iedere bewoner wordt gevraagd om zich minimaal één dagdeel per week in te zetten voor de buurt en één dagdeel voor de leefgemeenschap. Hoe deze dagdelen worden ingevuld, dat verschilt per persoon en is afhankelijk van zijn of haar talenten. Deze plek wordt begeleid door International Church Plants (ICP).

Begeleiding

Voor startende teams bieden we de volgende begeleiding:

- **Startbegeleider:** Een startbegeleider ondersteunt teams die zich voorbereiden op pionieren. Hij/zij helpt bij het vormen van een visie, een team en draagvlak in de gemeente.
- **Luisterdag:** Op deze dag in Soesterberg staat het luisteren naar God, het team, de context en de kerk centraal. Ook ontmoet u hier andere teams.
- **Artikelen en pioniersfilmpjes:** Op de website staan allerlei tips en verdiepende artikelen die kunnen helpen bij het maken van de plannen. Ook zijn er diverse praktijkverhalen te vinden. Het kan helpen om met uw team of kerkenraad over deze filmpjes in gesprek te gaan.

Voor teams van pioniersplekken die de beginfase achter de rug hebben, is er onder meer de volgende ondersteuning:

- **Pionierstrainingen:** Met het pioniersteam kunt u deelnemen aan de pionierstrainingen die twee keer per jaar plaatsvinden. Elk team gaat elk jaar naar een pionierstraining.
- **Financiën:** lees meer op de pagina hiernaast.
- **Pionierbegeleider:** Als een pioniersplek van start is gegaan, neemt de pionierbegeleider de taak van de startbegeleider over. Hij/zij is het eerste aanspreekpunt voor zowel de kerkenraad als het pioniersteam.

Binnen de leergemeenschap kunt u zowel kennis en ervaring ontvangen als delen. We leren tenslotte samen. Dat kan op allerlei manieren, bijvoorbeeld door een antwoord te geven in de Facebookgroep op de vraag van een ander team, of door een workshop te verzorgen op de pionierstraining.

lerenpionieren.nl

Financiële steun

Er zijn pioniersplekken die geen financiële steun nodig hebben, bijvoorbeeld omdat vrijwilligers de kar trekken en omdat de activiteiten in huiskamers plaatsvinden. Dan zijn er geen kosten. Als er wel behoefte is aan financiële steun, dan is die beschikbaar. Ook van de betrokken lokale kerk(en) wordt dan een bijdrage gevraagd. Dat is belangrijk, omdat financiële steun een belangrijk teken is van betrokkenheid en draagvlak.

De financiering van pioniersplekken is maatwerk. Ga daarom hierover in gesprek met uw startbegeleider. Niettemin, om een beeld te geven van de beschikbare steun vindt u hieronder wat er maximaal beschikbaar is. Realiseer u daarbij dat hoe groter de externe financiering is, hoe lastiger het wordt om de pioniersplek op termijn financieel zelfstandig te laten worden.

BIJDAGEN

Vanuit de landelijke kerk is in de eerste jaren een maximale bijdrage van € 8.000 per jaar beschikbaar. De Maatschappij van Welstand kan € 4.000 bijdragen. Aan beide bijdragen is de voorwaarde verbonden dat er lokaal minimaal € 6.000 wordt bijgedragen. Bij een kleinere lokale bijdrage zakken de andere bijdragen naar rato. Een grotere lokale bijdrage mag natuurlijk altijd.

EVALUEREN NA DRIE JAAR

Na drie jaar vindt bij elke pioniersplek een evaluatie plaats en wordt gekeken of zicht is op

een gezonde doorontwikkeling. Als dat het geval is, dan is er nog drie jaar inhoudelijke en financiële steun beschikbaar. De financiële steun wordt dan stapsgewijs afgebouwd. Na zes jaar is er geen financiële steun meer beschikbaar. Wel kan het zo zijn dat de lokale kerk(en) dan nog enige jaren steun geeft/geven.

TOEKOMSTBESTENDIG

De ontwikkeling van een pioniersplek richting volwassenheid neemt vaak zo'n vijf tot tien jaar in beslag. Het is daarom belangrijk de financiering vanaf het begin zo in te richten dat het ook op de lange termijn haalbaar is. Onder andere het beperken van de uitgaven en het stimuleren van een eigen bijdrage van de mensen van de pioniersplek spelen hierbij een rol. Zo wordt de pioniersplek toekomstbestendig. Op de website lerenpionieren.nl is hier meer informatie over te vinden onder het kernthema 'bestendigen en doorgaan'.

	Lokale gemeente(n)	Landelijke kerk	Maatschappij van Welstand	TOTAAL
Jaar 1	€ 6.000	€ 8.000	€ 4.000	€ 18.000
Jaar 2	€ 6.000	€ 8.000	€ 4.000	€ 18.000
Jaar 3	€ 6.000	€ 8.000	€ 4.000	€ 18.000

Het landelijke team pionieren

In het landelijk team pionieren werken allerlei organisaties samen om pioniersteams te ondersteunen met training, begeleiding en financiën.

Wilt u verkennen of pionieren bij uw context en gemeente past, neem dan contact op met Erik Verwoerd, coördinator van de startbegeleiding. U kunt hem bereiken via e.verwoerd@protestantsekerk.nl of 06-12558013.

SAMENWERKINGSPARTNERS

IZB, vereniging voor zending in Nederland
EW, Evangelisch Werkverband
PKA, Protestantse Kerk Amsterdam
OGG, Op Goed Gerucht
DHiB, Den Haag in Beweging voor Jezus Christus
ICP, International Church Plants
PGG, Protestantse Gemeente te 's Gravenhage
PThU, Protestantse Theologische Universiteit
CHE, Christelijke Hogeschool Ede
MvW, De maatschappij van Welstand

ONDERZOEK 'OP HOOP VAN ZEGEN'

Eind 2016 is er een onderzoek gedaan onder de pioniersplekken die zijn gestart tussen 2008 en 2016. In dit onderzoek vindt u een aantal geleerde lessen en uitdagingen voor de toekomst. Dit onderzoek en de verdiepende artikelen zijn te vinden op lerenpionieren.nl/ophoopvanzegen.

Aantekeningen

Achterste rij: Henk Boerman (IZB), Maarten Atsma, Ronald van der Molen (EW), Erik Verwoerd, Peter den Hoedt.
Middelste rij: Bas van der Graaf (PKA), Ronnie Zuidam, Peter Bakker (DHiB), Anneke van der Velde.
Voorste rij: Hans Euser (ICP), Christiaan Cevaal, Martijn Vellekoop, Berthe van Soest (OGG).
De mensen waar geen organisatiennaam achter de naam staat, werken bij de Protestantse Kerk.

CONTACTGEGEVENS

Website: lerenpionieren.nl

Facebook: [facebook.com/PKNmissionair](https://www.facebook.com/PKNmissionair)

Email: info@protestantsekerk.nl

Telefoon: (030) 880 18 80

Adres: Joseph Haydnlaan 2a, 3533 AE Utrecht

